

Överklagande – Nätkoncession för kraftledning från Överby till Beckomberga (Ärendenr 2023-104509)

Bakgrund

Energimarknadsinspektionen (Ei) har beslutat att meddela Svenska Kraftnät (202100-4284) nätkoncession för kraftledning från Överby i Sollentuna till Beckomberga i Stockholm. Inom Sollentuna avser beslutet nya kraftledningar med utökade ledningsgator i framför allt naturreservaten på Järvafältet.

Naturskyddsföreningen Sollentuna är en lokalförening inom Naturskyddsföreningen - Sveriges största miljöorganisation. Vi driver lokalt viktiga natur- och miljöfrågor sedan många år tillbaka. Processen inför den nu beslutade nätkoncessionen har vi följt under ett antal år och framfört våra synpunkter genom yttranden i samråd. Det har vi också gjort i de andra sammanhängande förändringarna av elsystemet som andra huvudmän planerar för här i Sollentuna.

Överklagande

Naturskyddsföreningen Sollentuna vill att regeringen upphäver Energimarknadsinspektionens beslut, vi uppfattar att det inte är förenligt med Miljöbalkens bestämmelser om hur lokalisering och utförande ska ske av anläggningar som medför betydande miljökonsekvenser. Vi har framfört våra invändningar ett antal gånger under tidigare samrådsprocesser utan att vare sig Svenska Kraftnät eller nu Energimarknadsinspektion tagit hänsyn till eller helt bemött våra synpunkter.

Våra lämnade synpunkter kan sammanfattas på följande sätt:

- Det ökande elbehovet i Stockholmsregionen behöver tillgodoses.
- Stockholmsregionens gröna kilar med sina naturreservat fyller mycket viktiga funktioner för hela storstadsområdet och utgör en del av den svårframkomliga stadsmiljö som motiverar markförlagda ledningar.

- Varken Svenska Kraftnät eller Ei har i sak eller platsanpassat visat att luftledningar är bästa möjliga samlade teknislösning med högst samhällsnytta, utan istället utgått från företagets egenformulerade principer för teknislösningar.
- Den aktuella ledningsutbyggnaden både förutsätter och styr andra åtgärder som ska utföras av Vattenfall och Trafikverket. Nyttan är beskriven på systemnivå men uppostringarna är inte det, vilket gör det omöjligt att bedöma den sammantagna samhällsnyttan.

Bra med förstärkningar av elsystemet

Naturskyddsföreningen har inga invändningar mot att kraftnätet i Stockholmsregionen byggs ut, i takt med att elbehovet ökar.

Gröna områden är nödvändiga och ger hög samhällsnytta

Stockholmsregionens utbyggnad och befolkningsökning ökar inte bara elbehovet utan på motsvarande sätt också behovet av tillgång till gröna områden. Stockholms gröna kilar, från landsbygden långt ut och in till cityområdet, är unika tillgångar för regionen. De skapar både attraktionskraft och värden för intilliggande stadsdelar. De delar som sammantaget har särskilt stora värden är skyddade naturreservat.

Naturreservaten är av avsevärd betydelse inte bara för miljö- och naturvärden utan har också en väsentlig samhällsekonomisk betydelse. Ei och Svenska kraftnät redovisar att endast markförlagda ledningar är möjliga i de sträckningar som berör de "svårframkomliga stadsmiljöerna", alltså de sträckningar som berör vägområden, exploateringsområden, industriområden och bostadsområden inom Stockholms stad. Vår uppfattning är att även storstadens angränsande grönområden, skyddade som naturreservat, också är likvärdiga delar av den "svårframkomliga stadsmiljön". Luftledningarnas stora intrång i gröna områden sänker inte bara natur-, kultur och rekreationsvärden utan också storstadsområdets urbana värden. Den samhällsekonomiska bedömningen är inte fullständig och därmed har valet av teknislösning inte gjorts på ett korrekt sätt.

Teknikval utan tillräckligt underlag

Svenska Kraftnät har i sin ansökan motiverat sitt val av luftledningar inom grönområdena i Sollentuna utifrån att sträckningen inte uppfyller den egenformulerade

principiella synen på vad som är en "svårframkomlig stadsmiljö", där markförlagd ledning kan komma ifråga. Någon egentlig värdering av alternativen luftledning eller markförlagd ledning har inte redovisats underlaget. Ei har i sitt beslut accepterat det här förhållningssättet.

Länsstyrelsen har tidigt i processen meddelat tillstånd och dispens för intrång i naturreservatet Östra Järvafältet. Länsstyrelsens beslut för en delsträcka inom ett av flera utbyggnadsprojekt har föregått den samlade miljökonsekvensbedömningen för uppgraderingen av elsystemet. I beslutet och beslutsunderlaget beskrivs frågan om teknikval (luftledning/markkabel) som avgjord genom länsstyrelsens beslut, i kombination med den egna bedömningen att luftledningar alltid är bättre utanför "svårframkomliga stadsmiljöer". Länsstyrelsen har genom sitt beslut inte stängt möjligheten att bygga luftledningar i naturreservatet Östra Järvafältet, men det betyder inte att förslaget också är sammantaget bästa möjliga tekniklösning och ger bästa samhällsnytta. Ei har i sitt beslut accepterat den här genvägen förbi frågan om vilken samhällskostnad som intrånget för med sig. På motsvarande sätt har Svenska kraftnät och Ei resonerat som om ett befintligt intrång skulle ge självklar rätt att fortsätta och utöka belastningen på miljön.

Vår uppfattning är att valet av sammantaget bästa tekniklösning inte gjorts i sak efter platsförutsättningarna och därmed inte heller uppfyller miljöbalkens krav.

Nätkoncessionen är en utbruten del i en större systemförändring

Den aktuella ledningsutbyggnaden både förutsätter och påverkar eller styr andra åtgärder i elsystemet. Detta är åtgärder som ska utföras av Vattenfall och Trafikverket genom förändringar i anslutande delar av ledningsnätet. Processer pågår med ytterligare koncessionsärenden i Sollentuna. Den sammantagna nyttan av förändringarna i systemet för elförsörjningen framhålls av alla tre huvudmän i deras olika delar. Det är inte möjligt att i underlagen hitta redovisningar om den enskilda nyttan av den förändring av sträckan Överby - Beckomberga som Ei just nu beslutat om. Bedömningarna av påverkan på natur och gröna värden är däremot uppstyckade i de olika huvudmännens processer. Nyttan är alltså beskriven på systemnivå men uppoffringarna är inte det, vilket gör det omöjligt att förstå den sammantagna samhällsnyttan. Vår uppfattning är att inte heller detta är förenligt med miljöbalkens krav.

Anna Carin Nyberg

Ordförande